

ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Πολύτιμον πηγήν πρὸς ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν βίου ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐπιστολογραφία τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἢ ἀποκειμένη εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν, ἢ περιωθειῖσα ἐκ τῶν ἐπηρειῶν τοῦ χρόνου καὶ διαφυλαχθεῖσα τῇ προνοίᾳ καὶ τῷ ζήλῳ τῶν προκαθημένων ἐν αὐταῖς. Ὅ,τι σήμερον τὰ ἐπίσημα τῶν Ἐκκλησιῶν δελτία σχετικὸν πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν βίον ἐκάστης ἐκκλησίας ἀναγράφουσι καὶ εἰς τὸ κοινὸν ἀνθροπικῶς γνωρίζουσι, τὸ τοιοῦτον εἰς παλαιότερους χρόνους ἐγένετο διὰ τῆς μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων ἀλληλογραφίας, δι' ἧς μετεδίδοντο ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἰδίως κέντρου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τὰ λαμβάνοντα χώραν σύγχρονα ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα, αἱ μεταβολαὶ ἐν τῇ διοικήσει τῆς ἐκκλησίας, ἡ δρᾶσις τῆς ἱεραρχίας, αἱ καταγίδες καὶ τὰ πάθη, οἱ ἐνδόμυχοι πόθοι καὶ μυστικοί, ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ, ἡ ἐξωτερικὴ κίνησις, πάντα ταῦτα ἐμπιστευτικῶς οἱ ἀλληλογραφοῦντες ἀδελφοὶ καὶ φίλοι μετεβίβαζον καὶ μετέδιδον διὰ τῶν ἐπιστολῶν εἰς τοὺς μακρὰν ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς καὶ ἔχομεν οὕτω διὰ τῶν τοιούτων ἐμπιστευτικῶν ἐκθέσεων καὶ ἐξομολογήσεων τῶν ἐπιστολικῶν ἀνακοινώσεων σαφῆ γνῶσιν τῶν σκέψεων καὶ γεγονότων ἐκάστης ἐποχῆς, τὰ ὁποῖα οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ἱστορικῇ πηγῇ εἰς ἡμᾶς περιέσωσε. Κατάδηλον ὄθεν ἐκ τούτου ὁποῖαν ἱστορικὴν ἀξίαν ἔχουσι τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα, τὰ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν εὐρισκόμενα, εἰς τὰ ὁποῖα οὐδεμίᾳ ἐδόθη προσοχή. Καὶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς τῶν τεταραγμένων χρόνων καὶ δουλικῶν περιόδων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν βίου ἐν διαρκεῖ διατελοῦντες τρικυμῆ καὶ διαρκῶς χειμαζόμενοι οὔτε τὴν ἀπαιτουμένην τοῦ πνεύματος ἡρεμίαν εἶχον, οὔτε τὴν σχετικὴν μόρφωσιν, πλὴν σπανίων ἐξαιρέσεων, νὰ καταρτίσωσι συστηματικῶς τὰ ἀρχεῖα αὐτῶν, ἀλλ' οἱ τῶν νεωτέρων χρόνων ἱεράρχαι, μωρφωμένοι ἅπαντες καὶ ἐπὶ ζήλῳ διακρινόμενοι καὶ χρόνον ἱκανὸν εἰς πνευματικὰς ἐργασίας διαθέτοντες, ὡς μαρτυρεῖ ὁ πλοῦτος τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς πολλῶν φιλοπόων ἱεραρχῶν, καθῆκον ἔχουσι ἱερὸν νὰ ἐρευνήσουν καὶ ἀνασύρουν ἐκ τοῦ σκότους ὅ,τι ἐκ τῶν καιρικῶν περιστάσεων ἀπέμεινεν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Μητροπόλεων τῶν καὶ περισώσουν αὐτὰ φέροντες εἰς τὸ φῶς. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀνάγκη νὰ γίνῃ συστηματικὴ τούτων κατάταξις κατὰ

Μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπὰς διὰ συντόμου περιλήψεως τοῦ περιεχομένου ἐκάστου ἐγγράφου καὶ καταγραφῆ τοῦ βίου ὕλικου ἐν ἰδίῳ κώδικι, κατὰ τὴν γενομένην ἐργασίαν ἐν τῇ Μητροπόλει Θεσσαλονίκης, ἣτις ἔχει τέλειον καὶ συστηματικῶς κατηρητισμένον τὸ ἀρχεῖον αὐτῆς μετὰ ἐντύπου καταλόγου κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν πάντων τῶν ἐν αὐτῷ ἐγγράφων κατὰ Μητροπόλεις καὶ Ἐπισκοπὰς. Δυστυχῶς τὸ πλούσιον ἀρχεῖον τῆς Μακεδονικῆς Μητροπόλεως ἐξηφάνισαν αἱ κατὰ διαφόρους καιροὺς πυρκαϊαί, ἀλλὰ καὶ τὰ περισωθέντα περὶ τὰς δέκα πέντε χιλιάδας καὶ ἀσφαλῶς ἐν ἰδίῳ κτιρίῳ διαφυλασσόμενα ἐγγράφα εἶναι μεγάλης ἀξίας διὰ τὴν τετραγαμένην ἱστορικὴν νεωτέραν περίοδον, εἰς τὰ ὅποια ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ εὔρη πολυτίμον ὕλικόν σχετιζόμενον πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ πολιτικά γεγονότα. Εἰς ἄλλας Μητροπόλεις καὶ Ἐπισκοπὰς μὴ ὑποστάσας ἐξωτερικὰς καταστροφὰς διασώζονται πάντως μνημεῖα ἱστορικὰ ἀρχαιότερα ἰδίως εἰς Μονὰς καὶ Κώδικες πολυτίμοι, οἱ ὅποιοι σήμερον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μένωσιν ἄγνωστοι καὶ δὴ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἀμιλλα τῶν πεπολιτισμένων λαῶν καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν γνῶσιν διὰ τοῦ φανοῦ τῆς ἐπιστήμης ἐξερευνᾷ καὶ τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς. Διὰ τῆς ἐρεῦνης καὶ μελέτης τῶν τοιούτων ἐγγράφων θὰ συμπληρωθῶσιν οἱ ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι ἀσφαλῶς, τοὺς ὁποίους ἀγωνιζόμεθα νὰ ἀποκαταστήσωμεν διὰ τῶν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς γραμμασιν ἐπιφερομένων ὑπογραφῶν. Διὰ τοῦτο ὄση σπουδὴ καὶ ἔρευνα ἐγένετο πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ δημοσίευσιν πατριαρχικῶν ἐπισήμων ἐγγράφων ὑπὸ τε τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων, ἀνάλογος δέον νὰ ἐπιδειχθῆ καὶ εἰς τὴν εὔρεσιν καὶ ἔκδοσιν ἀρχιερατικῶν γραμμάτων οἰασδήποτε φύσεως, διότι καὶ ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἀξιόλογον πηγὴν παντοίων γνώσεων καὶ συγχρόνων εἰδήσεων ἀγνώστων ἀλλαχόθεν. Ἡ ἱστορικὴ δὲ αὕτη πηγὴ ἀποβαίνει ἔτι πολυτιμότερα διὰ τὰς χρονικὰς ἐκείνας ἰδίως περιόδους, αἱ ὅποια διὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν πατριαρχικῶν ἀρχείων παρουσιάζουσι σοβαρὰ κενὰ εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τὰ κενὰ ταῦτα θὰ συμπληρωθῶσιν ἱκανοποιητικῶς διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀρχιερατικῶν γραμμάτων, τῶν σχετιζόμενων μὲ τὸν ἐσωτερικὸν βίον τῆς ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητος ἀνάγκη νὰ περισυλλεγῶσι στοργικῶς τὰ ἐν τοῖς ἀρχείοις ἢ ἀλλαχοῦ ἀτάκτως ἐρριμμένα, νὰ μελετηθῶσι, καὶ ἔλθωσιν εἰς φῶς πρὸς χρησιμοποίησιν τούτων ὑπὸ τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὰ τοιαῦτα· διότι εἶναι σκληρὸν νὰ διψῶμεν καὶ νὰ ἔχωμεν ἐσφραγισμένας τόσον δαψιλεῖς καὶ ζωογόνους πηγὰς ἐντὸς τοῦ οἴκου μας· ὡς ἀποστομωθῶσιν αἱ πηγαὶ ἵνα μὴ

ζητῶμεν νὰ καταστειλώμεν τὴν κατακαίουσαν δίψαν εἰς τὰ λιμνάζοντα ὕδατα, βλάβην μόνον προξενοῦντα καὶ κέρδος οὐδέν.

Οἱ εἰς τὴν ἔξερευνησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν ἀσχολούμενοι βίου διὰ τὴν ἔλλειψιν αὐθεντικῶν καὶ ἐγκύρων εἰδήσεων ἐπαναλαμβάνουσι στερεοτύπως ἀρχαίας πλάνας, διότι οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἐξεπέμφθη φῶς διαφωτιστικὸν τῶν σκοτεινῶν περιόδων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ὅποταν διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἱστορικῶν ἐγκύρων μνημείων πληθυνθῆ τὸ φῶς καὶ φωτισθῆ ὁ δρόμος, ὁ ἱστορικὸς θὰ ἔχη ἐλευθέρους τοὺς πόδας τοῦ νοῦ καὶ βλέπων τὸ φῶς δὲν θὰ ψηλαφᾷ εἰς τὸ σκοτός, οὐδὲ θὰ προσκροῖται εἰς τὴν σκοτίαν ὁ νοῦς, ἀλλ' ἐλεύθερος καὶ ἄνετος θὰ χωρῆ εἰς τὰ πρόσω φωτιζόμενος ὑπὸ ἀπλέτου φωτὸς καὶ ὁδηγῶν καὶ τοὺς ἄλλους πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἔλλειψις ἐγκύρων πηγῶν καὶ ἱστορικῶν μνημείων ἐξηνάγκασε τοὺς ἱστορικοὺς νὰ καταφύγουν εἰς συμπερασμοὺς ἀτομικοὺς ἐπισφαλεῖς ζημιοῦντας τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ πρόσωπα. Πόση δὲ ἀδικία προσεγένετο εἰς ἄτομα μεγάλης ἀξίας καὶ δράσεως ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης τοῦ ἱστορικοῦ σφαλερᾶς κρίσεως, καὶ δὴ ὅταν οὗτος ἔχη αὐθεντίαν καὶ κύρος, τοῦτο οὐδένα λανθάνει. Πόσους ὁ φθόνος καὶ ἡ ἀνθρωπίνη κακία παρέδωκεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἐστιγματισμένους καὶ μελανοὺς, καὶ πόσους ἐκαθάρισεν ἀπὸ τοὺς προσαφθέντας ρύπους ἢ ἐπίμονος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρευνα διὰ τοῦ φωτὸς τῶν νεωτέρων ἀγνώστων ἱστορικῶν μνημείων· διὰ τοῦτο ἔχομεν πάντες καθήκον, ἐκ τῆς συνειδήσεως ἀπορροέον, τοὺς ἀδικηθέντας ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν νὰ ἀποκαταστήσωμεν εἰς τὴν θέσιν ἀφ' ἧς ὑπὸ τοῦ φθόνου ἐκρημνίσθησαν καὶ περιῆλθον εἰς ἀφάνειαν. Πόσοι δὲ πάλιν ἐπιτήδαιοι καὶ πονηροὶ ἐπέπλευσαν οὐδὲν ἀγαθὸν διαπράξαντες· διότι ἡ ἱστορία ἔκρινε καὶ κρίνει μονομερῶς τινα γεγονότα καὶ πράξεις χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἴδῃ τὰ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐξιχνιάσῃ τοὺς ἐνδομύχους τοῦ ἀνθρώπου λογισμοὺς καὶ τὰ ἐλατήρια· διὰ τοῦτο ἀληθινὴ ἱστορία δὲν θὰ γραφῆ ποτέ, ἐνόσω ὁ ἀνθρώπος δὲν δυνηθῆ νὰ δεισδύσῃ εἰς τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀντιγράψῃ αὐτούς. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν πράξεων ἐκάστου ἀτόμου κρίνομεν συνήθως καὶ τὰς ἐσωτερικὰς αὐτοῦ διαθέσεις καὶ ὁρμὰς, ὁ χαρακτηρισμὸς καὶ ἡ κρίσις μας ἔχει σχετικὴν ἀξίαν, ἢ ὁποία τότε μόνον προσαποκτιᾷ τὸ προσήκον κύρος, ὅποταν ἔχωμεν πρὸ ἡμῶν ἐγκεχαραγμένην τὴν σκέψιν τοῦ κρινομένου ἀτόμου ἐπὶ τοῦ χάριτος διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός· διὰ τοῦτο τὰ αὐτόγραφα ἢ πιστὰ τῶν αὐτογράφων ἀντίγραφα μνημεῖα εἶναι αἱ ἀσφαλέστεραι καὶ ἀξιο-

πιστότεροι πηγαί ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων κρίνονται αἱ πράξεις καὶ ἐνέργειαι τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν Μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν ὕλικὸν προέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἀλληλογραφούντων ἀρχιερέων, εὐνόητος ἡ τούτου ἀξία ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ὀρμώμενος ἔκρινα ὠφέλιμον τὴν δημοσίευσιν 26 ἀρχιερατικῶν γραμμάτων ἀποκειμένων ἐν τῷ ἀρχεῖῳ μου καὶ προερχομένων ἐκ πιστῆς ἀντιγραφῆς αὐτογράφων γραμμάτων περισυλλεγέντων ὑπὸ τοῦ πρώην Ἄρτης Νεοφύτου καὶ ἀπαρτιζόντων τὸν Λαυριωτικὸν Κώδικα Μ 100 (ἴδ. Ρωμανὸν τὸν Μελωδὸν Α, 161 κ. ἔ.) Ἡ ἀντιγραφή τῶν ἐν λόγῳ γραμμάτων, ὡς καὶ τινων νεωτέρων ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Λαύρας, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ φιλοπονωτάτου συνεργάτου μου, τοῦ λίαν γνωστοῦ ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ θεαρέστῳ ζήλῳ προϊσταμένου τῆς Λαύρας Γέροντος Σπυρίδωνος Λαυριώτου τοῦ ἱατροῦ, εἰς τὸν ὅποιον ὀφείλεται πᾶσα τιμὴ καὶ πᾶς ἔπαινος. Τὰ ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ πρώην Ἄρτης προερχόμενα γράμματα χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 1702—1739 καὶ ἀναγόμενα εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τὰ ἀρχεῖα τοῦ Οἴκουμενικοῦ πατριαρχείου ἐξηφανίσθησαν ἐκ πυρκαϊῶν ἢ ἄλλων περιστάσεων, ἀποτελοῦσι πηγὴν ἱστορικὴν ἀξιόλογον καὶ πλουσίαν εἰς εἰδήσεις παντοίας ἐκκλησιαστικὰς ἀγνώστους ἀλλαχόθεν. Τὰ δὲ ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς μεγίστης Λαύρας, εἰς τὸν 18' αἰῶνα ἀναγόμενα, δὲν ἔχουσι μὲν τὴν ἀξίαν τῶν πρώτων, οὐχ ἦττον ὅμως παρέχουσιν ἀξιολόγους πληροφορίας περὶ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτῶν δράσεως καὶ εἶναι ἄξια νὰ ἴδωσι τὸ φῶς. Τὰ γράμματα ταῦτα κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν τῶν ἐπαρχιῶν εἶναι 1) τοῦ Ἀμασειᾶς Διονυσίου, 2) τοῦ Ἄρτης Ἰωαννικίου, 3) τοῦ Ἄρτης Παρθενίου, 4) τοῦ Βερροίας Ἰωακείμ, 5) τοῦ Βερροίας Μακαρίου, 6) τοῦ Βόθρου Παΐσιου, 7) τοῦ Δημητριάδος Ἀθανασίου, 8) τοῦ Ἐφέσου Κυρίλλου, 9) τοῦ Ζητουνίου Μελετίου, 10) τοῦ Ζητουνίου Ἀνθίμου, 11) τοῦ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ, 12) τοῦ Ἰωαννίνων Κλήμεντος, 13) τοῦ Κεφαλληνίας Ἰωάννου, 14) τοῦ Κυζίκου Ἀνανία, 15) τοῦ Λαρίσσης Ἰακώβου, 16) τοῦ Λήμου Παρθενίου, 18) τοῦ Νύσσης Νεοφύτου, 19) τοῦ Σάμου Θεοφίλου, 20) τοῦ Σερρών Γαβριήλ, 21) Σερρῶν Στεφάνου, 22) Σερρῶν Χρυσάνθου, 23) τοῦ Σταγῶν Κυρίλλου, 24) τοῦ Τήνου Γαβριήλ, 25) τοῦ Τορνόβου Ἰωσήφ, 26) τοῦ Χίου Δανιήλ.

1) Ἀμασειᾶς Διονυσίου.

Κατὰ τὸν Δημήτριον Προκοπίου (Σάθα, Μεσ. Βιβλ. Γ', 497) ὁ

Ἀμασειᾶς Διονύσιος κατήγετο ἐκ Μιτυλήνης καὶ ἦν ἐκ τῶν λογίων ἀρχιερέων τῆς ἐποχῆς του. Ὁ Ἀλεξούδης Ἀνθιμος τὴν ἀρχιερατείαν τοῦ Διονυσίου εἰς τοὺς ἀρχιερατικούς αὐτοῦ Καταλόγους ὀρίζει ἀπὸ τοῦ 1717—1720· κατὰ δὲ τὸ 1721 ἀναγράφει ἐσφαλμένως ὡς διάδοχον τοῦ Διονυσίου τὸν Νεόφυτον· ἀλλ' ὁ Διονύσιος φέρεται ὡς Ἀμασειᾶς ὑπογεγραμμένος ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1721, κατὰ Σεπτέμβριον δὲ τοῦ 1722 ἐπιστέλλει εἰς τὸν Ἀρτης Νεόφυτον τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν :

Μὲ τὸ νὰ ἔμαθα πῶς ἐνδημεῖτε εἰς τὴν βασιλεύουσαν δὲν ἔλειψα νὰ σᾶς προσκυνήσω διὰ ταπεινοῦ μου γράμματος ἐπειδὴ καὶ σᾶς ἀγαπῶ ἀγάπην ὄχι καθὼς οἱ μικροὶ τοὺς μεγάλους διὰ τὸν φόβον, ἢ ἡ πτωχοὶ τοὺς πλουσίους δι' ἐλπίδα ἀπολαύσεώς τινος, ἢ ὁποία εἶνε ἀθεμελίωτος καὶ ψευδής, ἀλλ' ἀπὸ ἀγάπην ἀληθινήν καὶ κατὰ Θεόν, καὶ ἐν ἀληθείᾳ τὸ τίμιόν σας πρόσωπον τὸ ἔχω ἐγκεχαραγμένον διὰ παντός εἰς τὴν διάνοιάν μου. τὰ δὲ κατ' ἐμέ, ἂν εἶνε ὀρισμός σας, θέλετε τὰ μάθει ἀπὸ τὸν μικρὸ Νικολή, τοῦτο μόνον παρακαλῶ τὴν πανιερότητά σας νὰ μεσιτεύσῃ νὰ λάβωσι τὸ μισθὸν μου, τὸ ὅποιον τὸ ἔχω στελεμένον ἀπὸ τὸν ἀπρίλιον καὶ δὲν τὸ ἐδέχθησαν ζητοῦντες καὶ ἄλλα ὅμως ἐγὼ παραπάνω ἀπὸ τὰς τριάντα χιλιάδας νὰ δώσω δὲν δύναμαι, καὶ μὲ τὸ νὰ φυγαδεύσουν ἕνα πτωχὸν Ἀμασειᾶς τὸ κοινὸν δὲν διορθοῦται. Ἐτὶ παρακαλῶ καὶ ἂν εἶνε ὀρισμός της, ἃς ἔχω τίμιόν της γράμμα νὰ μάθω τὴν ἀγαθὴν της ὑγίαν. ὁ δὲ πανάγαθος Κύριος ποιήσῃ τὰ ἔτη αὐτῆς ἐπιμήκιστα καὶ εὖτυχῇ

αφκβ' Σεπτεμβρίου 1721

τῆς ὑμετέρας πανιερότητος ἀείποτε εἰς τοὺς ὀρισμούς

† Ὁ Ἀμασειᾶς Διονύσιος

2) Ἀρτης Ἰωαννικίου.

Ὁ κατὰ κόσμον Χατζῆς Ἰωαννίκιος κατήγετο ἐξ Ἠλείου, καὶ ἦν πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ ἐπισκόπου (τῆς μητροπόλεως Ἀρτης) Ρογῶν Ἱεροθέου, τοῦ μετὰ ταῦτα μητροπολίτου γενομένου Ξάνθης· ὁ Ἀρτης Σεραφεῖμ ὁ Ξενόπουλος ἐσφαλμένως καλεῖ αὐτὸν Ἰωάννην καὶ ὡς πατρίδα αὐτοῦ ὀρίζει τὴν Ἀρταν· σημειοῖ δὲ περὶ τούτου ὅτι τῷ 1725 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Παΐσιου τοῦ Β' προήχθη εἰς τὴν μητρόπολιν

1. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ἀγιορειτικῶν Κωδίκων σημειώματα, ἐν «Γρηγορίῳ Παλαμᾷ» Α, 425.

2. Δοκίμιον ἱστορικῆς τινος περιλήψεως περὶ Ἀρτης καὶ Πρεβέζης σ. 112.

Ἄρτης καὶ ὅτι ἐπὶ 14 ἔτη ἐποίμανεν τὴν ἐν λόγῳ μητρόπολιν. Καὶ πιθανὸν μὲν νὰ κατήγετο ἕξ Ἄρτης, ἀφοῦ περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀλλαχόθεν ἔχομεν πληροφορίαν, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ Παΐσιου τοῦ Β' τῷ 1725 (ὁπότε οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἦν Ἰερεμίας ὁ Γ') ἐγένετο μητροπολίτης Ἄρτης καὶ ὅτι ἐπὶ 14 ἔτη προέστη τῆς ἐπαρχίας, τοῦτο εἶναι ὅλως ἀνακριβὲς καὶ ἐσφαλμένον.

Ὁ Ἰωαννίκιος ἐγένετο τὸ πρῶτον ἐπίσκοπος Βελλᾶς διαδεχθεὶς τῷ 1711 τὸν ἀποθανόντα Φιλάρετον (1700—1711)¹, τὸν ὁποῖον διὰ λαμπροῦ ἐπικηδεῖου λόγου παρ' ἑμοὶ ἀποκειμένου ἐνεκωμίασε καὶ ἐθρήνησεν ὁ τῶν Ἰωαννίνων διδάσκαλος Ἀναστάσιος. Τὴν ἐπισκοπὴν Βελλᾶς ἐποίμανε μέχρι τοῦ 1722 ὁπότε διὰ μυστικῆς συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Ἄρτης Νεοφύτου καὶ διὰ μυστικοῦ συμφωνητικοῦ ἐγγράφου ὑπογραφέντος κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1722 ἀνελάμβανε νὰ δεχθῆ τὴν μητρόπολιν Ἄρτης ἀναδεχόμενος καὶ τὰ ἀτομικὰ τοῦ Ἄρτης Νεοφύτου χρέη καὶ ὑποχρεούμενος νὰ πληρῶνῃ κατ' ἔτος εἰς τὸν Νεόφυτον γρόσια 100 καὶ 12 ὀκάδας αὐγοτάραχον ἐφ' ὄρου ζωῆς². Μὲ ἄλλους λόγους ἐπώλησεν ὁ Ἄρτης Νεόφυτος τὴν ἐπαρχίαν του, ὡς καὶ πρότερον τὴν ἐπισκοπὴν Σαντορίνης εἰς τὸν Ζαχαρίαν Γύζην³. Κατὰ τὴν μυστικὴν συμφωνίαν θὰ μετέβαινεν ὁ Ἄρτης Νεόφυτος εἰς Κων)πολιν, θὰ ἐξησφάλιζε τὸν θρόνον του διὰ συνδρομῆς τῶν συνοδικῶν φίλων εἰς τὸν Ἰωαννίκιον καὶ θὰ ἐκάλει τοῦτον εἰς βασιλεύουσαν· καὶ ὅτε τὰ πάντα διευθετήθησαν καὶ προετοιμάσθησαν ἐκάλεσε πράγματι τοῦτον εἰς Κων)πολιν ὅπου καὶ ἔφθασε κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1722. Κατὰ τὸν μῆνα δὲ τοῦτον ὑπογράφεται καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν συμφωνητικὸν ἐν Κ)πόλει συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Ἄρτης καὶ ὑπογραφὲν ὑπὸ τοῦ Βελλᾶς Ἰωαννικίου καὶ ἐπιβεβαιωθὲν πάλιν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἰωαννικίου, ἀλλ' ὡς μητροπολίτου πλέον Ἄρτης· μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τούτου ἐπηκολούθησεν ἡ κανονικὴ τοῦ Νεοφύτου παραίτησις ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης, καὶ ἡ ἀνάδειξις τοῦ Ἰωαννικίου εἰς τὴν ποθουμένην μητρόπολιν, ὅστις κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ 1723 ἢ καὶ ἐνωρίτερον κατέλαβε τὴν Ἄρταν, ὡς τοῦτο πληροφοροῦμεθα ἕξ ἐπιστολῆς τοῦ λογίου ἱερομονάχου Ἀθανασίου γράφοντος τῷ πρώτῳ Ἄρτης Νεοφύτῳ ἀπὸ 31 Μαρτίου 1723 ἕξ Ἄρτης ταῦτα⁴: «ὄλοι ἀπαξαπλῶς οἱ χριστιανοὶ ἄκραν

1. Γρηγόριος Παλαμᾶς ἐνθ. ἀνωτ.

2. Ἰδ. τὸ συμφωνητικὸν ἐν «Ῥωμανῷ τῷ Μελωδῷ» Α, 236.

3. Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 232.

4. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀθανασίου ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἄρτης Νεοφύτου εἰρηται παρ' ἑμοί.

ἔδοξίμασαν λύπην (ἐπὶ τῇ παραιτήσει τοῦ Νεοφύτου), τώρα δ' ὅμως μὲ τὸ καλὸν κατευόδιον τοῦ νῦν πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου δεσπότη ἡμῶν κτθ' Ἰωαννικίου ἐπαρηγορήθημεν μικρόν. ὁ ὅποιος δὲν παύεται συνεχῶς νὰ κηρύττῃ μετ' εὐφημίας οὐ μικρᾶς τὸ ὄνομα τῆς πανιερότητός σας καὶ νὰ μᾶς περιποιεῖται ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σας, τεκμαίρομαι καὶ τοῦτο ὅτι ἡ μεγαλόνοιά σας νὰ τὸ ἐφρόντισεν καὶ αὐτὸ ὡς δικαιοσύνη».

Ἡ ἀρχιερατεία τοῦ Ἰωαννικίου ἐν Ἄρτῃ δὲν ὑπῆρξε μακρά· προσβλήθεις οὗτος τῷ 1727 ὑπὸ δυσεντερίας μετεφέρθη ἐσπευσμένως ἀπὸ τῆς Ἄρτης διὰ ξυλοκραβάτου εἰς Ἰωάννινα πρὸς θεραπείαν καὶ ἀπεβίωσε τὴν 9 Ἀπριλίου (Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ) τοῦ 1727, ὡς τοῦτο μανθάνομεν ἔξ ἐπιστολῶν τοῦ προρρηθέντος ἱερομονάχου Ἀθανασίου καὶ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις διδασκάλου Ἀναστασίου Νικοποΐλου, γαμβροῦ ἐπ' ἀνεψιᾷ τοῦ μητροπολίτου Καστορίας Χρυσάνθου· ὁ πρῶτος ἀναγγέλλων τὸ λυπηρὸν ἄγγελμα εἰς τὸν πρῶν Ἄρτης Νεόφυτον γράφει (κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1727) ταῦτα: «Πρὸ ἱκανοῦ καιροῦ ἤξιώθη μετὰ τῶν πανιέρων καὶ θεοπειθῶν ὑμετέρων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν καὶ μετὰ τετραμηνίαν σχεδὸν πεμφθέντος μοι ἀπὸ Ἰωάννινα ἀνεωγμένου ὑπὸ τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει ἀρχιερέως ἡμῶν καὶ δεσπότη κυρίου Ἰωαννικίου, ὃν ὁ πανάγαθος Θεὸς ἀξιώσει τῆς μερίδος τῶν σωζομένων... Δυσεντερία ἦν τὸ ἐπεισοφῆσαν τῷ μακαρίτῃ πάθος, τρισόλβιε δέσποτα, δυσίατον, ἢ μάλιστα εἰπεῖν ἀνίατον διὰ τὴν κακὴν δίαίταν ἐκείνου οὐκ ἀπέχοντος τῶν ἐναντίων, ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τὸ ἅπαξ ἀποκείμενον ἅσιν ἀνθρώποις χρέος ἐπλήρωσε, λυπεῖ δέ μου τὴν ψυχὴν ὅτι ἡ σοφῶς καὶ ἀρίστως διακυβερνωμένη παρούσα μητρόπολις τῇ βαθύτητι τῶν ὑμετέρων φρενῶν ἐναντίαν ἔχει τὴν κυβέρνησιν, τὸ γε νῦν ἔχον, διὰ τε τὸ δυσάνεκτον τοῦ πολλοῦ χρέους, εἶπερ ποτέ, καὶ τὴν μεγάλην δυστυχίαν εἰς ἣν κατήντησεν ὁ τόπος οὗτος. Κωνστανταῖοι καὶ Χαλκιάδες, τὰ πρῶτα χωρία τοῦ Χασίου ἔφυγον. οἴεσθε λοιπόν, αὐθέντη δεσπότη, εἰς ἣν ἐξώκειλε δυστυχίαν ὁ τόπος οὗτος καὶ ἡ λοιπὴ ἐπαρχία, καὶ μία μόνη ἔλπις ὑπολείπεται μετὰ Θεὸν εἰς κυβέρνησιν ὁπωσοῦν, τὸ σεμνῶν τῶν ἡθῶν, τὸ πρᾶον καὶ εἰρηνικὸν καὶ ἀνένδοτον εἰς πόνους καὶ μόχθους τοῦ νῦν πανιερωτάτου ἀρχιερέως ἡμῶν καὶ δεσπότη κυρίου Παρθενίου, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν ὑμῶν εὐχῶν νὰ ἱκανώσῃ τὴν αὐτοῦ πανιερότητα νὰ διοικήσῃ καὶ νὰ ποιμάνῃ καλῶς καὶ θεαρέστως τὸ λογικὸν τοῦτο ποίμνιον». ὁ δὲ διδάσκαλος Ἀναστάσιος Νικόπουλος γράφων ἔξ Ἰωαννίνων τῷ πρῶν Ἄρτης ἀπὸ 12 Φεβρουα-

ρίου 1727 ἀναγγέλλει ὅτι «ὁ πανιερώτατος κύρ Ἰωαννίκιος βαρύτατα πάσχων ὑπὸ δυσεντερίας ἤλθεν εἰς Ἰωάννινα βασταζόμενος ἐν ξυλοκροβάτῳ»· τὴν δὲ α' Μαΐου τοῦ 1727 ἐν δευτέρᾳ αὐτοῦ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν αὐτὸν πρῶν Ἄρτης ἐπιλέγει· «τὰ περὶ τῆς τελευταίας τοῦ διαδόχου σας εἰς Ἰωάννινα θαρρῶ πρὸ ἡμερῶν νὰ τὰ ἐμάθετε μὲ ὅλον ὁποῦ ἀπὸ τὸ τῆς τοῦ Θωμᾶ διάστημα καθ' ἣν τέθνηκε νὰ ἦναι ὀλίγον»¹. Ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁ θάνατος τοῦ Ἰωαννικίου ἐγνώσθη ἐγκαίρως διότι τὴν 30τὴν μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ γράφει εἰς τὸν πρῶν Ἄρτης Νεόφυτον ὅτι «ἔμαθεν καὶ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου Ἄρτης κύρ Ἰωαννικίου καὶ ἔλυτήθη πολὺ». Τὸν Ἰωαννίκιον ἀποθανόντα διεδέχθη ὁ Παρθένιος καὶ οὐχὶ ὁ Νεόφυτος, ὡς ὁ Γεδεὼν ἐν τῷ Βιογραφικῷ σημειώματι Ἰερεμίου Γ' σ. 21 σημειοῖ.

Ἐκ τῶν κατωτέρω δημοσιευομένων αὐτοῦ ἐπιστολῶν μαρτυρεῖται λόγιος καὶ σώφρων ἱεράρχης ὁ Ἰωαννίκιος. Τούτου γνωστὸν εἶναι καὶ ἐπίγραμμα δημοσιευθὲν ἐν βιβλίῳ τοῦ ἱατροφιλοσόφου Σταύρου Μουλαΐμου τοῦ ἕξ Ἰωαννίνων τιλοφορουμένῳ «Ἀντιδοτάριον περὶ τῶν ἰοβόλων δηγμάτων» καὶ ἐκδοθὲν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1724². Ἐκ τῶν 11 αὐτοῦ πρὸς τὸν πρ. Ἄρτης ἐπιστολῶν αἱ μὲν 10 (ἀπὸ τοῦ 1721—1722) ἐγράφησαν ὅτε ἦν ἐπίσκοπος Βελλᾶς, μία δὲ ὅτε ἐγένετο μητροπολίτης Ἄρτης. ἅπασαι πολλοῦ λόγου ἄξιαι διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ἀναγραφομένων εἰδήσεων.

1

Μετὰ τὸ νὰ ἐμάθαμεν καθ' ὁδὸν τὰ ὄσα τρέχουν, τὰ ὁποῖα αὐτοῦ τὰ ἐμάθετε βέβαια τὸν μισευμὸν ἄνω τοῦ Ὁμέρμπεη, τὸν ἀναμερισμὸν τοῦ ἐτέρου, τὴν μετ' ὀλίγον ἔλευσιν τοῦ ἄλλου, εὐθύς καθὼς ἤλθον ἐψὲς ἔστειλα καὶ ἔφερα τὸν κύρ Πάνον Θεοδοσίου καὶ κύρ Ἀναστάσιον Μαρούτζη. ἔδωκα τὸ γράμμα. ἔσυνομιλήσαμεν. καὶ αὐτοὶ μὲ πρῶτην ἀπόκρισιν εἶπον, πῶς ἡμεῖς δὲν τὸ εὐρίσκομεν εὐλόγον διὰ ἐδῶ, καταριθμοῦντες τὰ ἐνδεχόμενα ἐναντία. διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἰδοὺ ὁποῦ σᾶς γράφει καὶ ὁ κύρ Πάνος καὶ ὁ κύρ Ἀναστάσιος. Τώρα, Δεσπότη μου, τούτην τὴν ὥραν ὁποῦ εἶνε ταχὺ καὶ εἶνε πάλιν καὶ ὁ κύρ Ἀναστάσιος Μαρούτζης παρῶν, ἐσυλλογίσθημεν τοῦτο, ὅτι ἐπειδὴ καὶ σᾶς ἔρχεται δυσκολία δι' ἐκεῖνα τὰ μέρη,

1. Ἡ Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ, καθ' ἣν ἀπέθανεν ὁ Ἰωαννίκιος κατὰ τὸ 1727, συμπίπτει πρὸς τὴν 9 Ἀπριλίου.

2. Legend, Bibliog. Hell. au 18me siècle A, 194.

εἶπομεν ὅτι ἂν ἐλθῆτε ἐδῶ, ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ κυβέρνησις ἀνίσως καὶ δὲν ἔχετε καμμίαν ἐνόχλησιν ἐδῶ, καλῶς. εἰδεμῆ, ἡμπορεῖτε ἢ εἰς τοὺς Σταγούς ἢ εἰς Τρίκαλα νὰ ὀρίσητε. καὶ ἀνίσως καὶ ἡ στρατά ἕως οὗ νὰ ἐλθῆτε ἐδῶ γίνῃ δύσκολος διὰ τὴν μετ' ὀλίγον προσδοκωμένην ἔλευσιν ἐκεῖνου, καθὼς ἄδεται, ἡμπορεῖτε δι' ἄλλης ὁδοῦ διὰ τῶν Π ε σ τ ι α ν ῶ ν, διὰ τῆς Κ α κ ο ρ α ψ ῖ σ τ α ς ἢ ὅπως τὸ εὐρῆτε. καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ σᾶς στείλω τὰ ἄλογα, τὰ ὁποῖα ἂν τὰ μεταχειρισθῆτε καὶ δι' ἄλλην ὁδὸν εἴσθε νοικοκυραῖοι. μὲ πολλὴν βίαν γράφω καὶ διὰ τοῦτο δὲν κάμνει χρεῖα περαιτέρω. Ταῦτα καὶ σᾶς προσκυνῶ ὁ δοῦλος σας.

† Βελλᾶς Ἰωαννίκιος;

αψκα' Ἰανουαρίου κα'

2

Διὰ τῶν πανιέρων σας εὐχῶν ὑγιαίνω μεχρι τοῦ νῦν προασθενήσας κἀνταῦθα μικρόν. Δεσπότη μου σήμερον τῆ ζ' τοῦ παρόντος ἦλθον μοι γράμματα διὰ χειρὸς τοῦ ἁγίου Λαρίσσης, τὰ ὁποῖα συνοδικῶς μὲ ἐδιώρισαν διὰ νὰ ἔλθω εἰς τὴν θεόσωστόν σας ἐπαρχίαν νὰ συνάξω τὴν ἐλεημοσύνην καὶ βοήθειαν τῆς ἀνοικοδομηθείσης μεγάλης ἐκκλησίας· εἶνε γράμματα πολλά. τὸ α' τῆ πανιέρω σας κορυφῆ. τὸ β' τοῖς ἐντιμοτάτοις κληρικοῖς Ἄρτης. τὰ ἄλλα εἶνε εἰς Βόνιτζαν, εἰς Μεσολόγγι, εἰς Βάλτον, εἰς Ξηρόμερον, εἰς Βραχόρι, εἰς Βλοχόν, εἰς Ζγγόν, εἰς Ἀνατολικόν. μοῦ ἔστειλαν καὶ φιορμάνιον περὶ τούτου· μὲ προστάζουν τὸ συντομώτερον νὰ ἐτοιμασθῶ νὰ ἔλθω. εἶνε τὰ γράμματα α' Δεκεμβρίου γεγραμμένα. τοῦ ἁγίου Λαρίσσης ἡ πρὸς ἐμεῖς ἐπιστολὴ εἶνε γεγραμμένη τῆ β' τοῦ παρόντος, εἰς τὴν ὁποίαν γράφει ὅτι ἡ πανιερότης του ἔρχεται ἐδῶ τὴν πρώτην ἐβδομάδα τῆς τεσσαρακοστῆς, διὰ τὴν ἐνταῦθα τῆς βοηθείας σύναξιν· γράφει πρὸς τούτοις ὅτι ἐρχόμενος νὰ μὲ εὔρη διὰ μικρὰν συνομίλιαν. δὲν ἤξεύρω, Δεσπότη, ποῖος τὸ ἐνήργησε τοῦτο εἰς ἐμέ. στοχάζομαι μήπως καὶ τὸ ἐνήργησεν ὁ Λαρίσσης, ἐπειδὴ καὶ πρότερον καθὼς προακηκόειμεν, εἶχε γίνῃ εἰς αὐτὸν καὶ ὅτι ἀπεποιήσατο ὅλον τὸν κόπον αὐτόν. καὶ διὰ τοῦτο ἔγινεν εἰς ἐμέ. τὸ τεκμαίρομαι καὶ ἀπὸ τὴν συνοδικὴν ἐπιστολὴν, ἡ ὁποία μὲ προστάζει ὅτι τὴν σύναξιν τῆς ἐλεημοσύνης αὐτῆς νὰ τὴν παραδώσω εἰς χεῖρας τοῦ ἁγίου Λαρίσσης διὰ νὰ τὴν στείλῃ ἀπάνω. Τοῦτο τὸ διακόνημα ἀγκυλὰ καὶ μοῦ ἐφάνη πολλά βαρετόν, πλὴν παρηγοροῦμαι ὅτι εἶμαι προστρέχων εἰς σὲ τὸν ἐμὸν μετὰ Θεὸν πατέρα καὶ κυβερνήτην καὶ διὰ

τοῦτο ἔγινα εὐέλπιδι, ὅτι δὲν θέλω ἐνεροπιασθῆ εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ μὲ τὴν σοφωτάτην καὶ ἀγγινουστάτην σας κυβέρονησιν. Καὶ λοιπὸν μὲ τὸ νὰ ἦεν τὴν αἰ συγχύσεις τῆς Ἄρτης μὴ δυνάμενος ἐγὼ νὰ συλλογισθῶ ἄλλο ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἤθελε συλλογισθῆ καὶ ἀποφασίση ἡ πανιέρως σας κορυφή, ἴδου ὁποῦ στέλλω ἐξεπίτηδες πεζοδρομὸν εἰς Ἄρταν εἰς τὸν διδάσκαλον διὰ νὰ σᾶς στείλῃ εὐθύς τὰ γράμματα, διὰ νὰ ἔχω καὶ μὲ πρῶτον τὴν πανιέρων σας συμβουλήν. Πότερον νὰ ἔλθω εἰς Ἄρταν καὶ ἀφίνωντάς τιν δια ὕστερον (ὅταν καὶ αἱ συγχύσεις λωφῆσωσι) νὰ ἀπεράσω αὐτότι εἰς Βόνιτζαν, ἢ πῶς ἄλλως ὀρίζετε νὰ μοὶ γράψῃτε Δεσπότη μου, διὰ νὰ ἤξεύρω πῶς νὰ βαδίσω. Λάβετε καὶ μίαν ἐπιστολήν ὁποῦ πρὸ δύο ἡμερῶν μοὶ ἦλθε, λογιάζω πῶς εἶναι βέβαια τοῦ κυρίτζη Γεωργάκι καὶ ἄλλην τοῦ ἐνταῦθα κύρ Σταύρου τοῦ ἰατροῦ. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς πρὸς τὸ θειοτάτον σας ὕψος, αἱ δὲ πανιέροι καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἶχσάν μοι φυλακτῆριον ἐν βίῳ παντὶ ἀμήν.

αψκα' Φεβρουαρίου ζ'

ὁ γνησιώτατός σας δούλος

Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

Υ. Γ. Ταύτην τὴν ὥραν ἔλαβον καὶ τὴν ἀπὸ Βονίτζης πάντιμόν σας ἐπιστολήν καὶ εὐθύς καθὼς τὴν ἀνέγνωσα ἔστειλα εἰς τὸν Ἀλέξιον ἀνεψιὸν τοῦ ποτὲ Μελετίου¹, τὸν παρεκάλεσα ὀλοψύχως διὰ τὰ τεστέτα² ἐκεῖνου, τοῦ ἔδειξα καὶ τὴν πανιέρων σας ἐπιστολήν, μὲ ἀπεκρίθη ὅτι νὰ κάμῃ ἔρευναν κατὰ πάντα τρόπον, μήπως καὶ τὰ εὖρη³ πλην δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ εὐθύς, μόνον μὲ ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἔτσι λαβὼν τὴν ἀπόκρισιν τελείαν, θέλω γράψῃ τῇ σεβασμιότητι σας, ἢ μὲ ζῶσαν φωνὴν ἂν ἔλθω τὴν ὀγλήγορα αὐτοῦ, καὶ τοῦτο καθὼς μὲ διατάξετε.

3

Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, ἣτις ἦν α' Ἰουνίου ἔλαβον εἰς Κόνιτζαν τὴν σεβάσιμόν σας ἐπιστολήν, ἔγραψα προσκυνητικὸν τῇ ὑμετέρᾳ πανιερότητι τὸ ὁποῖον εἶχα στείλει ἐδῶ εἰς Ἰωάννινα διὰ νὰ συντροφευθῆ μὲ τὸ καλαμάριον ὁμοῦ ὁποῦ ἦτον τετελειωμένον διὰ χειρὸς τοῦ κύρ Ἀναστασίου Μαρούτζη. ἄλλ' ὁ κύρ Ἀναστάσιος μὴ

1. Τοῦ γνωστοῦ ἱστορικοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν.

2. Τὰ χειρόγραφα, ἰδίως τοῦ Γεωγραφικοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκδοσιν ἀνέλαβε δι' ἰδίων ἐξόδων ὁ Ἄρτης Νεόφυτος.

τυχῶν ἀσφαλείας δὲν τὰ ἔστειλε. μετὰ εἴκοσι λοιπὸν ἡμέρας ἦλθον ἐγὼ ἐδῶ καὶ εὐρῶν καὶ τὰ δύο, καὶ γνωρίζοντας πῶς μὲ τὸ χέρι τοῦ κυρ Ἀναστασίου δὲν γίνεται ταχύτερα ἢ ἀποστολή, ἰδοὺ ὁποῦ στέλλω καὶ τὸ καλαμάριον καὶ τὴν παροῦσαν εἰς χεῖρας τοῦ ἁγίου Λαορίσσης διὰ νὰ σᾶς τὸ στείλῃ ἀσφαλῶς. ἔγινεν ἡ ὀλκή τοῦ καλαμαρίου 182 δράμια. Ἐδοκιμάσαμεν καὶ τὴν κυρὰν Σωσάναν Κοθώνοβαν μήπως καὶ μᾶς δώσῃ τὰ φλουρία, καὶ μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι νὰ ἦναι ὑπομονὴ ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ὁ ἀνεπιός της καὶ ὑπομένομεν. Ἐγὼ δὲν ἤξεύρω, Δεσπότη μου, ποῦ εὐρίσκεσθε ἕως οὗ νὰ ἰδῶ καὶ αὐτὶς σεβασμιόν σας. Μοῦ ἐγράφετε, Δεσπότη, πῶς νὰ μὴ βιάζωμαι εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ δὲν λογιάζω ποτὲ νὰ ἦλθον εἰς τόσῃν ἀφροσύνην νὰ γράψω, ἢ νὰ δεῖξω ὅλως πῶς βιάζωμαι, καὶ μάλιστα εἰς τοιαῦτα πράγματα βίαν τὸ καθόλου μὴ δεχόμενα, ἀλλὰ κυβέρνησιν ἔμφρονα, καὶ μάλιστα θείαν ἐπικουρίαν καὶ ἔμπνευσιν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ τὸ ὑπονόησθε ὅλως τὸ τοιοῦτον εἰς ἐμὲ βέβαια, βέβαια χωρὶς τῆς θείας προνοίας καὶ τῆς ἀμέσου κυβερνήσεώς σας ἐγὼ δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ τελειώσω τίποτε καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο εἶμαι.

Ταῖς ἀπερασμέναις ὁποῦ ἤμουν εἰς Κόνιτζαν ἔλαβον γράμμα ἀπὸ τὸν ἀγαπητόν μοι ἀδελφὸν ἅγιον Ρογῶν, ὁ ὁποῖος μοῦ γράφει πῶς τὰ ἐκεῖσε πράγματα χάριτι Θεοῦ ἄρχησαν νὰ νεύουν πρὸς εἰρήνην, ἐπειδὴ καὶ κατὰ μὲν τὸ πέραν μέρος ἐσυκώθησαν εἰς τὸ ποδάρι καὶ Ρωμαῖοι καὶ Τοῦρκοι, προσέτι καὶ οἱ προβεδιτόροι ἁγίας Μαύρας καὶ Βόνιτζας καὶ κυνηγοῦσι τοὺς κλέπτας. ἐπαλούκωσαν πρὸς ὦραν δέκα ὀκτῶ καὶ ἐσκλάβωσαν τὰς γυναῖκας καὶ παιδιὰ καὶ ἐνέπηρσαν καὶ τὰ ὀσπήτια τῶν κακῶν ἐκεῖνων, καὶ ἀράδα εἰς αὐτοὺς τοῦτο εἶναι ἐπειδὴ καὶ φερμάνια ἦλθον ἐκεῖσε διὰ νὰ τοὺς ἀφανίσουν. Κατὰ δὲ τὴν Ἄρταν μὲ τὸ νὰ ἐδιώξαν παντελῶς τὸν Τζάπρ [αλην] φαίνεται πῶς καὶ ἐκεῖ ὑπὸ λάμπει κατὰ μικρὸν ἢ εἰρήνη, καὶ πῶς εἰς ὀλίγας ἡμέρας θέλει μὲ γράψῃ νὰ ὑπάγω. Αὐτὰ μοι ἔγραψε, Δεσπότη μου, καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐδῶ ἀναμένων καὶ αὐτὶς ἀπὸ τῆς θεοφιλίας του τὴν εἶδησιν. Ἐδῶ εἰς τὰ Ἰωάννινα εἶνε συγχύσεις τώρα οὐχ ἤττονες τῶν τῆς Ἄρτας· ἐπαναστάντων γὰρ τῶν ἄλλων μπέηδων κατὰ τοῦ Ὁμέρομπεη καὶ Σπάχου ζητοῦσι τὰ θελήματά τους· καὶ νῦν μὲν φαίνεται νικῶν τὸ ἔν μέρος, νῦν δὲ τὸ ἄλλο καὶ τὸ τέλος εἰσέτι ἀτέκμαρτον· ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ τὰ εἰρηνεύσῃ τρόποις οἷς οἶδε διὰ νὰ μὴ κακουχῶνται ὁ λαός. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου τρέχουν κἀκεῖ τὰ αὐτὰ καὶ διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ τόσον ἀκμάζουσι κἀκεῖ τὰ κακὰ, ὅτι ἀπεφάσισα μὴν εὐγῶ ἀτός μου

διὰ τὴν σύναξιν. Μὴ ὀκνεῖτε, νὰ ζῆ ὁ Δεσπότης μου, νὰ μοὶ γράφατε τὰ τῆς υγιείας σας. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς, αἱ δὲ πανίεροι καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἴησάν μοι φυλακτῆριον ἐν βίῳ παντί. ἀμήν.

ἄφκα' Ἰουίου κγ'

Ὁ ἐλάχιστος καὶ γνησιώτατος δούλος σας

† Βελλᾶς Ἰωαννίκιος¹

4

Κατὰ τὸν παριππευκότα Ὀκτώβριον ἔλαβον εἰς Ἰωάννινα τὸ πανίερον γράμμα σας καὶ μετὰ πολλῆς τῆς εὐθυμίας ἐδόξασα τὸν Θεὸν ὅπου σᾶς φυλάττει υγιεῖς. Δὲν ἦτο καιρὸς νὰ ἀποκριθῶ τότε, ἐπειδὴ καὶ ἠτοιμάζομουν νὰ ἔλθω ἐδῶ εἰς Λάρισσαν διὰ νὰ παραδώσω τὰ συναχθέντα μοι τῆς βοηθείας ἄσπρα παρὰ τῆς εὐαγοῦς καὶ θεοσώστου σας ἐπαρχίας εἰς χεῖρας τοῦ ἁγίου Λαρίσσης. Καὶ λοιπὸν μὲ τὸ νὰ ἦτον εἰς Ὑγράβον ἦλθον ἐκεῖ καὶ διατρίψαντες ἕως δέκα ἡμέρας, ἤλθομεν ὁμοῦ εἰς Λάρισσαν καὶ εἶμαι νὰ διατρίψω ἔτι ἢ ὡς μίαν ἐβδομάδα ἔτι, ἢ δέκα ἡμέρας καὶ πάλιν νὰ ἐπανακάμψω. Ὁ Λαυριώτης προηγουμένος, ὄντος μου εἰς Ἄρταν ἀσθενοῦς, ἦλθεν ἀπὸ Κεφαλληνίας καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπῆγεν εἰς Ξηρομέρον, κάκεισε πυρετῶ συσχεθεῖς ἐμελέτησεν ὡς ἐβεβαιώθημεν νὰ ξαναπάγῃ εἰς Κεφαλληνίαν εὐρῶν καὶ σύμπλουν τὸν εἰς τὸ Ξηρομέριον ἐλθόντα πνευματικὸν κύρ Ἀγάπιον τὸν Ἰθακήσιον. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σᾶς γράψω, Δεσπότη μου, εἰς πόσῃ σύγχυσιν καὶ δυστυχίαν εὐρῆκα τὴν θεοφρούρητόν σας ἐπαρχίαν. βέβαια ὁ Θεὸς σᾶς ἐφώτισε νὰ λείψετε ἀπὸ ἐκεῖ. καὶ ἄμποτες ἢ πρόνοια τοῦ Θεοῦ νὰ ἐξομαλίῃ τὰ ἐκεῖσε πράγματα. Ἀπὸ τὸν ἀπερασμένον Σεπτέμβριον εἶχον μισεύσει καὶ οἱ γέροντες τοῦ Ξηρομέρου διὰ τὴν Κωνσταντίνου.

Ἡ συναχθεῖσα βοήθεια, Δεσπότη μου, ἔγινεν ἕως χίλια διακόσια πενήκοντα ἕξ γρόσια, κατὰ τὴν ἀπέρασιν ὅπου εἶχον ἢ μονέδαις τότε. ἔγινον ἕξοδα εἰς πεσκέσια καὶ ἄλλα διάφορα περίπου τῶν ἑκατὸν πεν-

1. Σχετικὰ πρὸς τὴν ἐν Ἡπείρῳ πολιτικὴν ἀνωμαλίαν γράφει ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1721 ἐκ Βεργκίας καὶ ὁ ἱερομόναχος Ἰωαννίκιος. «Προχθὲς τὴν Πέμπτην διὰ τοῦ Τζαπραζλῆ τὴν ἀνόσιον κάραν ἀπέρασαν τοῦ Σπάχου ἀπὸ Κολακίαν ἐπάνω καὶ τὸν κύρ Πάνον Θεοδόση δέσμιον, τὸν μουσαίτην του, νὰ δεῖξῃ τὰ ἔχη του. δὲν ἤξεύρομεν ἂν εἶνε ἀληθῆ· κινδυνεύει ὁ χριστιανὸς καὶ κρίμα εἰς τὸν ἀνθρώπον. ἔχει καὶ τὸν [Ὁ]μῆρ μπῆν εἰς τὰ δεσμὰ εἰς Ἰωάννινα καὶ εἰς αὐτὰ ὅλα αἰτία εἶνε ὁ Πάσιος. ζητοῦν ἐπιμόνωσ τὸν ἀλήτηριον Τζαπραζλῆν καὶ ἄμποτες νὰ λείψῃ ἐν ἄγος».

τήκοντα γροσίων. ἔφερα καὶ ἐδῶ χίλια γροσία γερά, ὅπου εἶνε καθὼς ἐπερνοῦσαν τότε περίπου τῶν χιλίων πενήκοντα. Αὕτη εἶνε ἡ βοήθεια εἰς τὴν ὁποίαν λογιᾶζω πῶς νὰ εὐχαριστηθοῦν ἐπάνω. εἰ δὲ καὶ τοὺς φανοῦν ὀλίγα, ἄς συλλογισθοῦν ὅτι ἂν ἦτον ἄλλος ἄγνωστος τοῖς ἐκεῖσε δὲν ἤθελε κάμει τίποτες κατὰ τὴν κατάστασιν ὅπου ἔχει τώρα ἡ ἐπαρχία ἐκείνη· καὶ ὅπως θέλουν ἄς τὸ πάρουν. τόσον ἠδυνήθημεν δύο ἐπίσκοποι. καὶ ἡγγισα καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πύλας τοῦ θανάτου. Τὸ εἰς τὸν κύρ Ἄναστάσιον Μαρούτζην γράμμα ὅπου μοὶ ἔστειλετε μὲ τὸ νὰ ἦτον ἐδῶ εἰς Λαρίσσαν τοῦ τὸ εἶχα στείλει τότε· ὁ ὁποῖος, καθὼς μοι λέγει, σᾶς ἀπεκρίθη τότε πῶς ἡ πόλιτιζα ἐπληρώθη βέβαια. Τρομάραν μεγάλην ἔχουν τώρα οἱ τόποι μας, Δεσπότη, διὰ τὴν ἔφοδον τοῦ στρατηγοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἐπλησίασε, καὶ ὁ Θεὸς νὰ στείλῃ τὴν ἐξ ὕψους του βοήθειαν καὶ κυβέρνησιν. Ὁ προεστῶς μας κύρ Ἰερόθεος συγχύσεις ἔχει μὲ τοὺς ἄρχοντας καὶ ἐπαρχιώτας του ὅλους, οἱ ὁποῖοι συμφωνήσαντες ἐνόρκως ἔστειλαν ἀπάνω ζητοῦντες ἕξαρχον τὸν ἅγιον Λαρίσσης νὰ τοῦ πάρῃ λογαριασμὸν τῶν ὄσων συνῆξε καὶ εἰς αὐτὸ κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκονται. ἤρχησαν τὸν καυγᾶν πρὸ τοῦ νὰ ἔλθω ἐγὼ ἀπὸ τὴν Ἄρταν. Ἄς ἔχη τὴν εὐχὴν σας ὁ ἀδελφός μου ἅγιος Ρογῶν ὅπου μὲ συνέδραμεν ὅση δύναμις. Δεσπότη μου πάλιν νὰ ἔχω πανιέρὸν σας δηλωτικὸν τῆς ἀναγκαιοτάτης μοι ὑγείας σας. ταῦτα μὲν προσκυνητῶς. αἱ δὲ πανιέροι καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἴησάν μοι φυλακτήριο ἐν βίῳ παντί.

ωψκα' Νοεμβρίου ιε'

† Ὁ Βελλᾶς Ἰωαννίσιος

5

Φροντίδα μεγάλην εἶχον, Δέσποτά μου, θειότατε, ἕως οὔ νὰ ἰδῶ σεβασμιὸν σας γράμμα. χθὲς ὀψίας τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Φεβρουαρίου διὰ χειρὸς τοῦ πανιερωτάτου δεσπότη ἀγίου Λαρίσσης ἔλαβον, ἀνέπτυξα, ἀνέγγων, ἠψφράνθην εἰς ὑπερβολὴν, ἐδόξασα τὸν Θεὸν τὸν μέχρι τοῦδε καὶ τὴν τοῦ ἀγίου σας σκήνους ὑγείαν διατηρήσαντα καὶ τὴν εἰς Βύζαντος ἄνοδον μετὰ τιμῆς τε καὶ εὐμαρείας προξενήσαντα. αὐτὸς ὁ Θεός, Δεσπότη μου, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ σᾶς διατηρῇ ἄσινεις τῶν ἐναντίων ἀπάντων. Τὸ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου ἅγιον Ρογῶν σεβασμιὸν σας μὲ τὸ νὰ ἤξευρεν ὁ ἅγιος Λαρίσσης πῶς εὐρίσκομαι ἐδῶ εἰς Κόνιτζαν, τὸ ἐκράτησε χωριστὰ καὶ τὸ ἔστειλεν εἰς χεῖρας τῶν Μαρούτζάτων διὰ νὰ τὸ στείλουν ἀσφαλῶς ἀπὸ Ἰωάννινα. ὅμως καὶ ἐγὼ θέλω γράψαι τῇ

θεοφιλία του, καθὼς μὲ προστάζετε, καὶ γράφω τώρα στέλλοντας ἔξεπιτήδες τὸν διάκονόν μου εἰς Ἰωάννινα. Πρὸ ἑνὸς μηνὸς ὄντος μου εἰς Ἰωάννινα ἦλθε μοι γράμμα τοῦ ἀγαπητοῦ μοι ἀγίου Ρογῶν, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ ἔγραφεν οἰκειοχείρως πῶς ἔχει σκοπὸν μετὰ τὴν λαμπρὰν νὰ ὑπάγῃ εἰς βασιλεύουσαν. ἀντέγραψα καὶ ἐγὼ μίαν καὶ δύο τῇ θεοφιλίᾳ του, μὰ πλεόν δὲν εἶδον γράμμα του καὶ λογιάζω πῶς νὰ εὐγῆκαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν. ὅταν ἐγύρισα ἀπὸ τὴν Λάρισσαν εὗρον εἰς Ἰωάννινα τὸν Λαυριώτην συνωμίλησα μὲ αὐτὸν ἐκεῖνα ὁποῦ μὲ εἶχετε γράφει εἰς τὸ ἀ΄ πάντιμόν σας, μὲ ἐβεβαίωσε μὲ πολλοὺς λόγους πῶς στέκεται στερεὸς εἰς τὴν ὑπόσχεσίν του, εἶπε πῶς νὰ γράψῃ καὶ τῇ πανιερότητί σας πληροφορητικόν. αὐτὸς ἐκατφεροῦσε γράμμα τῆς πανιερότητός σας, καὶ ὡς φαίνεται δὲν ἔλαβε, διότι ἂν ἐλάμβανεν, ἤθελε μοῦ στείλῃ τὴν εἶδησιν ἐδῶ εἰς Κόνιτζαν, καθὼς εἶχομεν ὁμιλήσῃ. Ὁ Θεὸς ἐν ᾧ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν ἅς οἰκονομήσῃ ὅτε βούλεται τὰ συμφέροντα. τοῦτο μόνον ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς δέομαι τοῦ Θεοῦ νὰ σᾶς δώσῃ ζωὴν καὶ υἰεῖαν. Τὴν τεσσαρακονθήμερον διαπεράσας καὶ τὴν λαμπροφόρον πανηγυρίσας ἐδῶ εἰς Κόνιτζαν, εἰς Ἰωάννινα ἀπελείσομαι. Ὁ παναγιώτατος ἔστειλέ μοι προλαβόντως γράμμα εὐχητικόν καὶ εὐλογητικόν. Δεσπότη μου νὰ ζῆτε, γράψατέ μοι καὶ αὐθις ἢ αὐτόθεν ἢ ἀπὸ τὴν Κωνσταντίνου διὰ νὰ πληροφοροῦμαι τὴν υἰεῖαν σας. Ταῦτα μὲν προσκνητῶς. αἱ δὲ πανίεροι καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἴησάν μοι φυλακτῆριον διὰ βίου ἀμῆν.

αφκβ΄ Φεβρουαρίου ιδ΄

ὁ ἐλάχιστος καὶ γνησιώτατος δοῦλός σας

† ὁ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

Υ. Γ. Δεσπότη μου, δὲν ἀγαπῶ νὰ σιγουρεύεσθε τόσον ἀπὸ τὸν Λαυριώτην, ὅσον ἐπιθυμῶ καὶ θέλω νὰ σιγουρεύεσθε ἀπὸ τὸν δοῦλόν σας Βελλᾶς, τὸν ἄπασαν τὴν ἑαυτοῦ κυβέρνησιν ὑμῖν ἐγχειρίσαντα, Θεοῦ τῶν ἀπάντων προηγούμενου.

6

Δύο παντίμους ἐπιστολάς τῆς ἀξιαγάστου σας πανιερότητος προσκνητῶς ἔδεξαμην, τὴν ἀ΄ κατὰ τὴν δευτέραν ἐβδομάδα τῶν νηστειῶν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐθὺς ἀπήντησα ἀποστείλας ἀσφαλῶς τὴν ἀπόκρισίν μου εἰς χεῖρας τοῦ ἀγίου Λαρίσσης, τὴν β΄ χθὲς ὁψίας κατὰ τὴν ἤδη τρέχουσαν ἕκτην ἐβδομάδα τῶν νηστειῶν ἐνταῦθα εἰς Κόνιτζαν. ἠὲ χαρίστησα τὸν Θεὸν τὸν συντηρητὴν τῆς ἀναγκαίας μοι υἰεῖας σας, τοῦ

ὁποίου δέομαι, εἰ καὶ παρὰ πάντας ἁμαρτωλός, νὰ σᾶς εὐοδοῖ καὶ εἰς τὸ ἕξις κατευμεγεθοῦντας τῶν ἐναντίων ἀπάντων. Λογιάζω ἕως τῶρα τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ νὰ κατηντήσατε εἰς βασιλεύουσαν, ἐπειδὴ καὶ πρὸ πολλοῦ ἐνεχαράχθησαν πρὸς ἔμὲ αἱ πανίεροί ὑμῶν συλλαβαί. Τὰ πρὸς τὸν ἀδελφόν μου ἅγιον Ρογῶν σεβάσμιά γράμματά σας ἐστάλησαν ἀσφαλῶς. τοῦ πέργιν μέρους τῆς ἐπαρχίας ἐποίει τὴν περιήγησιν ἢ θεοφιλία του· δὲν ἤξεύρω ἂν ἐπλησίασε τώρα εἰς ὑπονόστησιν. Ὁ Λαυριώτης πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπῆγεν εἰς Βενετίαν μὲ δύο ἀρχοντόπουλα, τοῦ τε μακαρίτου Κ α ρ ὶ Ἰ ω ἄ ν ν ο υ καὶ τοῦ κῆρ Ν ι κ ο λ ἄ ο υ Μ π ἔ ρ κ ο υ. εἰς τὴν πρώτην μου ὁμῶς ἀπόκρισιν σᾶς ἐσημείωσα τὰς ἀμεταθέτους του ὑποσχέσεις, καὶ καθὼς μοι ἔγραψε, σᾶς ἔγραψε καὶ αὐτὸς ἰδιοχείρως. Ἐγὼ, τό γε νῦν ἔχον, εὐρίσκομαι ἐδῶ τῷ λαῷ τοῦτω συγκακοπαθῶν, ὄχι τόσον ἐθελοντής, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἔχω καὶ ἐν Ἰωαννίνοις στενοχωρίαν. Διὰ τὸ γγιούλουσι ὅπου μοι σημειοῖτε ἰδοῦ, Δεσπότη μου, ὅπου ἔγραψα εἰς Ἰωάννινα νὰ σᾶς ἔλθουν ἕξ μολύβια μισωκάρικα, καὶ πάλιν ἔχω τὴν φροντίδα καὶ ἐκτελῶ ὅση δύναμις τὰ παρ' ὑμῶν ἐπιτασσόμενα. μόνον γράφετέ μοι παρακαλῶ. σημειοῖτε πῶς νὰ μὴν ἔχω καμμίαν ἀμφιβολίαν εἰς ὅ,τι χρειασιῶ παρὰ τῆς εὐεργετικωτάτης σας ψυχῆς. δὲν ἔχω, Δεσπότη μου, καμμίαν ἀμφιβολίαν, τὸν Θεὸν μόνον ἱκετεύω ἀδιαλείπτως νὰ σᾶς φυλάττῃ ἀρραγῆ τὴν ὑγίειαν. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς. αἱ δὲ πρὸς Θεὸν πεπαρησιασμένοι ὑμῶν εἴχαλ εἴησαν μετ' ἐμοῦ διὰ βίου ἀμήν.

αφαβ' Μαρτίου ιε'

Ὁ ἐλάχιστος δούλος σας

† Ὁ Βελλᾶς Ἰωαννίσιος

7

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῆς εἰς Ἰωάννινα ἀφίξέός μου, μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ δούλου σας ἑξαδέλφου μου Ζώ τ ο υ ἔλαβον προσκυνητῶς τὸ σεβάσιμον γράμμα σας, ὅπερ καὶ ἀναπτύξας καὶ ἀναγνοὺς ἐδόξασα ἐκ ψυχῆς τὸν καὶ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα εὐδώσαντα καὶ ὑγιᾶ συντηροῦντα Δεσπότην Θεόν. Ἐγὼ, Δέσποτά μου θειότατε, πρὸ τῶν λαμπροφόρων ἡμερῶν ἔγραψα ἀπὸ Κονιτζίης καὶ ἄλλο προσκυνητικὸν τῇ ὑμετέρᾳ φιλοστόργῳ πανιερότητι μὲ τὸ ὅποιον εἶχα συντροφεύσῃ καὶ μερικὸν ροδόσταγμα, καὶ ἂν καλὰ καὶ ἀργησαν νὰ σταλθοῦν ἀπ' ἐδῶ, πλὴν εἶμαι βέβαιος πῶς ἕως τώρα νὰ τὰ ἐλάβετε. Δεσπότη μου, ὁ σωτήρ ἡμῶν Ἰησοῦς, καθ' ὡς ἡμέρας τοὺς ἐν

ἄδου δεσμίους ἔλευθερώσας ἑαυτῷ συνανύψωσεν, ἐμὲ τὸν πολλαῖς ἁμαρτίαις συνεσφιγμένον ἀφίκτοις πέδαις τῆς ἐπαράτου ποδαλγίας ἐπέδησεν. εἴκοσι σχεδὸν ἡμέρας οὐ διέλιπον αἱ ὀδύνηαι μὲ συνεχεῖς πυρετοῦς τὸ σῶμά μου σμήχουσαι εἰς τόσον ὀποῦ, κατὰ τὸ ψαλμικόν, ἐκολλήθη τὸ ὄστοῦν μου τῇ σαρκί μου. Ἦλθον ἐδῶ εἰς Ἰωάννινα συνεπιφέρων ἀκόμη τῆς ἀσθενείας ἐκείνης τὰ λείψανα. δὲν ἐπέρασαν ὀλίγαι ἡμέραι, καὶ πάλιν πυρετὸς τοῦ προτέρου σφοδρότερος, ἀλλὰ Θεῷ χάρις τῷ ἤδη με διὰ τῶν ἁγίων σας εὐχῶν ἀναρρώσαντι. Εὐθύς, Δεσπότη μου, ὀποῦ ἦλθον ἐνταῦθα ἔγραψα τῷ ἀδελφῷ μου ἁγίῳ Ρογῶν. ἔλαβον ἀποκρισιν τῆς θεοφιλίας του δηλοποιοῦσαν πῶς μέλλει μετ' ὀλίγον νὰ ὑπάγῃ διὰ τῶν Ἀγράφων εἰς Μασχουλούριον, καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ὀποῦ ἔλαβον τὴν ἀπόκρισίν του, ἔλαβον καὶ τὰ ἱερά σας γράμματα, τό, τε πρὸς ἐμὲ δηλαδὴ καὶ τὸν πρὸς τὴν θεοφιλίαν του πλοῖκον. καὶ διὰ νὰ τὸν προφθάσῃ ὁ πλοῖκος εἰς Ἄρταν εὐθύς ἐπίτηδες πεζοδρομόν καὶ τὸν ἔστειλα. καὶ πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ ὁ πεζοδρομὸς τρεῖς ὥραις προτῆτερα εἶχε κινήσει ἡ θεοφιλία του. ὁ πεζοδρομὸς λοιπὸν, κατὰ τὴν παραγγελίαν μου, ἀντάμωσε τὸν ἄρχοντα λογοθέτην κὺρ Δῆμον, ὁ ὀποῖος παραλαβὼν τὸν πλοῖκον εὐθύς τὸν ἔστειλε μὲ πεζοδρομόν νὰ τὸν φθάσῃ εἰς τὴν στραταν, καθὼς καὶ ἰδιοχείρως ὁ κὺρ Δῆμος μοὶ ἔγραφε. ἐγὼ ἐλογίαζα βέβαια πῶς ἡ θεοφιλία του ἔρχεται εἰς τὰ αὐτόθι πληροφορηθεῖς μάλιστα ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς πανιερότητος σας. ὁμως σήμερον ἔμαθον πῶς ἐπανέκαμψεν πάλιν ὀπίσω. ἴσως ἐκυβέρνησεν εὐχερέστερον τὴν δουλείαν του καὶ τὸ δι' ὀλίγων γινόμενον μάτην διὰ πολλῶν. Ροδόσταγμα μερικὸν ἔγραψέ μοι ἡ θεοφιλία του νὰ ἐτοιμάσω καὶ νὰ τὸ στείλω ἐντεῦθεν εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός σας, καὶ ἰδού ὀποῦ σᾶς τὸ στέλλω, Δεσπότη μου, μεμερισμένον εἰς τέσσαρα κουτία μικρά, ἀπὸ δύο κοκκυκουμάδες ὀκάρικους τὸ καθ' ἓν. Ὁ Λαυριώτης, καθὼς καὶ εἰς τὴν προτέραν μου σᾶς ἔγραψον, ὑπάγει εἰς Βενετίαν. ὁ ἀνθρωπὸς του μοῦ λέγει ἐδῶ πῶς μέχρι τῆς πανηγύρεως τῆς Πωγωνιανῆς ἐπανακάμπει. Πρὸς τὴν πανιερότητά σας πρότερον ταπεινὸν μου γράμμα εἶχον συντροφεύσει καὶ ἄλλο πρὸς τὸν φίλτατόν μοι Δεσπότην ἅγιον Ἡρακλείας. τώρα λοιπὸν διὰ νὰ μὴ ταυτολογῶ, προσκυνῶ, ἕως ἐδάφους διὰ τῆς παρουσίας τὴν πανίερον αὐτοῦ κορυφήν.

Τούτην τὴν ἑβδομάδα καρτεροῦμεν ἐδῶ καὶ τὸν ἅγιον Λαρίσσης διὰ νὰ θεωρήσῃ τὸν λογαριασμόν τοῦ προεστῶτος μας μὲ τοὺς καλοὺς καὶ φιλοδικαίους Ἰωαννίτας. Τί νὰ κάμω ὀποῦ εἶνε ὁ ἅγιος Λαρίσσης,

ἀμή, μάρτυς ὁ Κύριος, δὲν ἔστεκα οὔτε ὥραν μόνον διὰ νὰ μὴ βλέπω τέτοια, καὶ ἴσως μέχρι τέλους δὲν θέλω σταθῆ. μεγάλη ἀταξία εἶνε καὶ ἐδὼ σήμερον, δέσποτά μου θειότατε, καὶ ψεῦδος καὶ πάθη τῆ ἀταξία συμπαρεκτεινόμενα.

Καὶ εἰς ἄλλο πανιερὸν σας, καὶ εἰς τοῦτο ὁποῦ ἔλαβον τώρα σημεῖοι τε μοι, δεσπότη μου, πῶς νὰ μὴ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς υποθέσεως. ἐγὼ οὔτε πρότερον οὔτε τώρα οὔτε εἰς τὸ ἐξῆς ἀμφιβάλλω. βέβαια καθὼς ἐστὶν εὐκαιρίας χρεία καὶ ὄχι βίας. ἡ σύνεσις σας, τῆ συνάρσει τοῦ Θεοῦ, ἃς τὸ ἐνεργήσῃ ὅτε καὶ Θεῶ καὶ ὑμῖν βουλευτόν. τόσον μόνον λέγω καὶ ἐγώ, ὅτι ἂν καὶ τὰ τοῦ Λαυριώτου (ὅπερ οὐκ ἐλπίζω) κενά, ἡ πανιερότης σας ἔχετε ὅλην τὴν ἐξουσίαν καὶ λόγοις καὶ γραμμασι τοῦ δούλου σας Βελλᾶς. καὶ λοιπὸν τολμηρὸν λέγω κἀγώ, πῶς μὴ ἀμφιβάλλετε, Δεσπότη, μόνον ὅταν διδῶ Θεός, νὰ σταθῆτε ὡς πατήρ μου φιλόστοργος καὶ ἐνεργητικώτατός μοι Δεσπότης διὰ νὰ μὴ καταποθῶμεν ἀπὸ τοὺς πλατεῖς τῶν αὐτόθι φάρυγγας. ἐγὼ δὲν ἔχω ἄλλοῦ πίστιν ἀκραιφνή. ἡ πίστις μου ὅλη εἶνε εἰς τὴν χριστιανικὴν σας διάθεσιν· καὶ ὅ,τι σᾶς φωτίσει ὁ ἅγιος Θεὸς ἐκεῖνο κάμετε. δὲν βιάζομαι τίποτες κἂν καὶ δύο καὶ τρεῖς χρόνοι διαβῶσιν ἢ καὶ πλείους, καθὼς ὀρίσετε ἔτι ἃς γίνῃ. Δέομαι νὰ ἀξιωθῶ καὶ αὐθις παντίμου μας γραμματος. Σήμερον ἔμαθον πῶς ὁ ἀδελφὸς ἅγιος Ρογῶν ἔρχεται μαζί μὲ τὸν ἅγιον Λαρίσσης ἐνταῦθα. ἡ αὐριον τῆ Παρασκευῆ τὸ βράδυ, ἢ τῷ Σαββάτῳ τοὺς ἔχομεν ἐδῶ. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς. αἱ δὲ πανιεροὶ καὶ θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχαὶ εἶψαν μετ' ἐμοῦ διὰ βίου. ἀμήν.

αψκβ' Μαίτου κδ'

ὁ μέχρι τέλους ὑμέτερος δούλος

† ὁ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

(Συνεχίζεται)

† Ο ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ